

ซาอุดีอาระเบียยุคใหม่ ทำทลายทุกความเปลี่ยนแปลง

นายชูชาติ พุฒเพ็ญ
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานภาษาสเปน เยอรมันและอาหรับ
สำนักภาษาต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เกริ่นนำ

สถานการณ์ภายในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียขณะนี้กำลังเป็นที่จับตามองและเป็นจุดสนใจจากประชาคมโลก เนื่องจากมีตัวแปรสำคัญทำให้ประเทศที่เป็นศูนย์กลางของศาสนาอิสลามแบบอนุรักษนิยมต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายด้านอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนนับตั้งแต่มีการก่อตั้งประเทศเป็นต้นมา ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจยากที่จะคาดเดาได้ว่าผลลัพธ์และบทสรุปในอนาคตจะเป็นอย่างไร โดยเฉพาะสถานการณ์ล่าสุดที่ประชาคมโลกให้ความสนใจอย่างมาก กรณีมีพระราชโองการแต่งตั้งคณะกรรมการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบภายใต้การนำของเจ้าชายมุฮัมมัด บินซัลมาน ที่ขณะนี้กำลังดำเนินการขับเคลื่อนกวาดล้างทุจริตอย่างเต็มที่ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยล่าสุดมีการควบคุมตัวบุคคลสำคัญระดับราชวงศ์กว่า ๑๑ พระองค์ อดีตรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลชุดปัจจุบัน รวมทั้งนักธุรกิจระดับแนวหน้าอีกหลายคน ในฐานความผิดเกี่ยวข้อและเชื่อมโยงหรือมีพฤติกรรมส่อในทางทุจริต และดูเหมือนว่าปรากฏการณ์ครั้งนี้จะเป็นการชำระตัดตอนประวัติศาสตร์และก้าวข้ามทุกแบบแผนหรือจารีตวิถีเดิมที่เคยยึดถือและปฏิบัติมาในอดีตแบบชนิดที่เรียกว่ายอมหักไม่ยอมงอ เพื่อสร้างอนาคตประเทศให้บรรลุสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ความเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด

ความเปลี่ยนแปลงลำดับแรกๆ เกิดขึ้นหลังจากการขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์ซัลมาน บินอับดุลอาซิส โดยมีคำสั่งปลดเจ้าชายมุกริน บินอับดุลอาซิส จากตำแหน่งมกุฎราชกุมารในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และแต่งตั้งเจ้าชายมุฮัมมัด บินนาयฟ แทน กระทั่งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีคำสั่งในลักษณะนี้อีกครั้งโดยปลดเจ้าชายมุฮัมมัด บินนาयฟ จากตำแหน่งมกุฎราชกุมาร และแต่งตั้งเจ้าชายมุฮัมมัด บินซัลมาน พระโอรสในพระองค์ขึ้นดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมารแทน ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือเรียกว่าเป็นการปฏิวัติเงียบภายในราชวงศ์อาลซาดออย่างปฏิเสธไม่ได้

อย่างไรก็ตาม บทความชิ้นนี้จะก้าวข้ามเรื่องของการแย่งชิงอำนาจราชบัลลังก์แห่งราชวงศ์อาลซาอูดไปสู่มุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับความจำเป็นเร่งด่วนที่ทำให้ประมุขของประเทศเดินทางปฏิบัติภารกิจในทุกรัฐที่ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเริ่มจากการปูทางให้คนยุคใหม่ก้าวขึ้นสู่อำนาจการบริหารประเทศแทนที่คนรุ่นเก่า เพื่อให้ประเทศก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน และดูเหมือนว่าเป็นการก้าวข้ามความวุ่นวายและการปะทะกันทางการเมืองภายในราชวงศ์อาลซาอูด สู่ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสังคมซาอุดีอาระเบียในมิติต่าง ๆ สอดคล้องกับงานศึกษาสังคมซาอุดีอาระเบียที่ระบุว่าปัญหาเชิงระบบโครงสร้างที่สังคมซาอุดีอาระเบียยึดถือมายาวนานมีความล้าสมัยอย่างมาก เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงในภูมิภาค ทั้งราชอาณาจักรบาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ คูเวต กาตาร์ และรัฐสุลต่านโอมาน เนื่องจากกรอบจารีตแบบอนุรักษ์นิยมทำให้โครงสร้างสังคมซาอุดีอาระเบียกลายเป็นสังคมที่ถูกครอบงำด้วยความหวาดกลัว การปิดกั้น ปฏิเสธการแสดงออกอย่างเปิดเผย ปิดบังซ่อนเร้นตัวตนและความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในสังคมมีความโน้มเอียงเชิงทัศนคติที่ปกปิดและหวาดระแวง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสังคมซาอุดีอาระเบียไม่เปิดเผยข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็นที่แท้จริง เห็นได้ชัดจากผลสะท้อนของกระบวนการวิจัยที่มีการสอบถามข้อมูลความเห็นเพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัยที่ระยะหลัง ๆ มักพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับระบบโครงสร้างสังคมซาอุดีอาระเบียมีความขาดแคลนอย่างยิ่ง ทั้งหนังสือหรือตำราที่มีเนื้อหาเชิงลึกสะท้อนเกี่ยวกับข้อมูลทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในสังคมซาอุดีอาระเบียพบว่ามีน้อยมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังเกี่ยวกับระบบโครงสร้างสังคมซาอุดีอาระเบียและเปิดให้ผู้สนใจใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้อย่างดี เช่น งานศึกษาวิจัยของ ดร. มูฮัมหมัด บินศุนิตาน ซึ่งเผยแพร่ผ่านเครือข่ายงานวิจัยโลกอาหรับในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ กรุงเบรุต ประเทศเลบานอน ในหัวข้อ “ซาอุดีอาระเบีย รัฐและสังคมบนพื้นฐานความพิเศษแบบจำกัด” ผลงานวิจัยชิ้นนี้ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายสำหรับผู้ติดตามข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสังคมซาอุดีอาระเบีย และอาจใช้เป็นแนวทางเพื่อมองสู่ทิศทางการปฏิรูปประเทศในอนาคตได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางจารีตนิยมที่เคยยึดถือและปฏิบัติมาตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมาจนถึงปัจจุบันและสามารถฉายภาพความเปลี่ยนแปลงในอนาคตออกเป็นมิติต่าง ๆ ได้ ดังนี้

มิติที่ ๑ ด้านศาสนากับการเมือง

ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียแบ่งช่วงเวลาการเปลี่ยนผ่านเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งพอสรุปเป็นภาพกว้างได้ ๓ ระยะ ประกอบด้วย

ระยะแรกราวปี พ.ศ. ๒๒๘๘ เป็นช่วงเริ่มแรกในการสร้างชาติและหลอมรวมความเป็นหนึ่งระหว่างผู้ปกครองแคว้นแคว้น^๑ และนักการศาสนาผู้นำจิตวิญญาณและนักปฏิวัติความเชื่อที่มีชื่อเสียงระดับแคว้น^๒

ระยะที่ ๒ เป็นช่วงการก่อตั้งประเทศในชื่อราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย โดยการนำของพระราชอาบิดี อับดุลอาซิส อาลซาอูดในปี พ.ศ. ๒๔๔๕

ระยะที่ ๓ เป็นช่วงประกาศเอกราชและมีอำนาจอธิปไตยและบูรณาภาพเหนือดินแดนแบบสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยผู้ปกครองในฐานะประมุขของประเทศสามารถรวมชนเผ่าที่เป็นชนกลุ่มน้อยในทุกแคว้นรวมเป็นหนึ่งเดียวบนหลักการพื้นฐาน ๔ ประการ ได้แก่ หลักเอกภาพ หลักเหตุผล หลักศาสนาเคร่งจารีตหลักต่อต้านแนวคิดนอกกรีต

^๑ มูฮัมหมัด บินซาอูด ผู้ก่อตั้งซาอุดีอาระเบียยุคแรก

^๒ เชคมูฮัมหมัด บินอับดุลวาฮาบ ผู้นำจิตวิญญาณและนักการศาสนาที่มีแนวคิดปฏิรูปด้านศาสนาในซาอุดีอาระเบียจนแพร่หลายกลายเป็นสำนักคิดวะห์ฮาบี

สำหรับการปรับตัวในยุคปัจจุบันเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียมีการปรับความสมดุลระหว่างศาสนาและการเมืองอย่างชัดเจน และความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เห็นได้ชัดในช่วงปลายรัชสมัยของพระราชินีอับดุลอะซีซ บินอับดุลอะซีซ กรณีออกพระราชกฤษฎีกาเห็นชอบให้กำหนดรายชื่อองค์กรหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่นิยมความรุนแรงไว้ในบัญชีทางการ อาทิ ขบวนการอัลกออิดะห์ (Al-Qaida) ที่กระจายอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ ในเยเมน ในอิรัก ขบวนการอัลนุศเราะห์ (al-Nusra Front) ในซีเรีย ฮิสบูลละห์ (Hezbollah) ในเลบานอน ขบวนการภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood) ในอียิปต์ เพราะการกำหนดรายชื่อองค์กรดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองไม่ต้องการให้ขบวนการเคลื่อนไหวและกลุ่มอนุรักษ์นิยมทั้งในและต่างประเทศที่มีแนวคิดนิยมความรุนแรงฉวยโอกาสด้วยการอ้างความชอบธรรมจากมิติของศาสนาและแสวงหาแนวร่วมตามวิถีแนวคิดอิสลามแบบจารีตหรือสุดโต่ง

กรณีดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของผู้ใช้อำนาจและชนชั้นปกครองของซาอุดีอาระเบียที่เริ่มวางกรอบแนวคิดใหม่ด้วยการกำหนดเส้นแบ่งระหว่างการเมืองกับศาสนาในประเทศ โดยเฉพาะกระแสการเมืองวิถีสลามที่กลับมาเป็นกระแสนิยมในสังคมอาหรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะหลังช่วงเหตุการณ์

อาหรับสปริงส์ (Arab spring) ที่ก่อตัวขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นำสู่การลุกฮือของภาคประชาชนผ่านการรวมตัวในรูปแบบของขบวนการปฏิวัติภาคประชาชนจนเป็นกระแสโตมิโนเกิดขึ้นมากมายในภูมิภาค มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐเผด็จการและเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างจริงจัง^๓

ต่อไปนี้เป็นภาพตารางแสดงความนิยมนักการศาสนาของซาอุดีอาระเบียของประชาคมโลกมุสลิม จากบัญชีผู้ติดตามทวิตเตอร์ Twitter เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

Twitter Profiles Stats in Saudi Arabia

		Followings	Followers	Rating
1	 محمد #العربي (@MohamadAlarefe)	2	13 359 162	5
2	 احمد الشغيري (@shugairi)	127	12 071 980	5
3	 عاتض القرني (@Dr_alqamee)	163	10 818 868	3
4	 سلمان العودة (@salman_alodah)	328	7 481 878	6
5	 ا.د طارق الحبيب (@Talhabeeb)	59	5 699 263	3

^๓ อาหรับสปริง เป็นปรากฏการณ์ปฏิวัติภาคประชาชน เพื่อโค่นระบอบการปกครอง และเรียกร้องให้เกิดการปฏิรูปการเมือง ที่เน้นการตรวจสอบและถ่วงดุล การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ยกกระตือรือร้นมีส่วนร่วมทางการเมือง และยุติการสืบทอดอำนาจ

แม้กระแสนิยมการเมืองอิสลามจะได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในภูมิภาค แต่อีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะโลกตะวันตกพบว่าเกิดกระแสหวาดกลัวอิสลาม (Islamophobia) เพราะประชาคมยุโรปส่วนใหญ่รับรู้อย่างกว้างขวางว่า กลุ่มแนวคิดและกระแสนิยมการเมืองอิสลามทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศมักได้รับการสนับสนุนทางการเงินหรือมีที่ถ้อยคำเลียดจากชาอูตีอาระเบียผ่าน ๒ ช่องทาง ได้แก่ ๑) รัฐบาลชาอูตีอาระเบียสนับสนุนกลุ่มญิฮาดจารีตหรือขบวนการติดอาวุธหวังผลให้ทำสงครามตัวแทนเพื่อถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาค และ ๒) นักการศึกษาแนวคิดสุดโต่งสนับสนุนแนวคิดนิยมความรุนแรงเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐเผด็จการ ดังนั้น เพื่อให้ภาพลักษณ์ของชาอูตีอาระเบียเปลี่ยนไปสู่มุมมองและทัศนคติที่ดีขึ้น ผู้ปกครองในฐานะผู้ใช้อำนาจรัฐในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้จัดระเบียบใหม่ในประเทศเพื่อขจัดปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองในภูมิภาค และขจัดแนวคิดนิยมความรุนแรงที่มีพื้นฐานโดยตรงมาจากแนวคิดและอุดมการณ์ของศาสนาและการยึดคำสอนแบบสุดโต่ง ทำให้ผู้ปกครองแสวงหาแนวคิดใหม่เพื่อปรับแนวนโยบายและออกกฎหมายหลายฉบับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และปิดทุกช่องทางที่มีพฤติการณ์สนับสนุนแนวคิดสุดโต่งหรือนิยมความรุนแรงทุกรูปแบบ

มิติที่ ๒ ทรัพยากรน้ำมันกับปัญหาการทุจริต

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ระบุว่าชาอูตีอาระเบียสำรวจและค้นพบน้ำมันในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ทำให้ประเทศในขณะนั้นมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำระดับราชวงศ์และสถาบันของรัฐที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารกิจการการผลิตและส่งออกน้ำมัน ซึ่งกระแสสังคมขณะนั้นยอมรับได้ เพราะสังคมโดยทั่วไปยังได้รับอานิสงส์จากรายได้ของการผลิตน้ำมันด้วยเช่นกัน ขณะนั้นส่วนแบ่งรายได้ของประเทศในตลาดโลกมีการขยายตัวอย่างก้าวกระโดด ทำให้ชาอูตีอาระเบียกลายเป็นศูนย์กลางดึงดูดนักลงทุนและบริษัทต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนในภาคของการสำรวจและการผลิตน้ำมันในประเทศอย่างมากมาย จนกระทั่งชาอูตีอาระเบียบรรลุเป้าหมายสำคัญและสามารถก่อตั้งบริษัทน้ำมันแห่งชาติขึ้นภายใต้ชื่อ อารามโก ส่งผลทำให้ชาอูตีอาระเบียเป็นประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวยจากการพึ่งพารายได้จากน้ำมันมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อความมั่งคั่งจากทรัพยากรน้ำมันเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายของรัฐจึงพึ่งพารายได้จากน้ำมันเพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจแหล่งรายได้อื่น ๆ ทั้งภาคอุตสาหกรรมหรือภาคการเกษตร ทำให้ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจยึดโยงอยู่กับรายได้จากน้ำมัน เนื่องจากผลกำไรที่ได้จากน้ำมันขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นำความมั่งคั่งร่ำรวยมาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับชนชั้นนำ โดยเฉพาะระดับราชวงศ์หรือวงศ์วานวานเครือของผู้มีอำนาจในบริษัทน้ำมันแห่งชาติ รวมทั้งข้าราชการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและส่งออกน้ำมันของประเทศ จนเกิดสถานะเสพติดผลประโยชน์กลายเป็นโรคภัยไข้เจ็บจนการแสวงหาผลประโยชน์ได้กอบโกยและเอื้อผลประโยชน์ระหว่างกันผ่านช่องทางการทุจริตเพื่อตนเองและพวกพ้อง จนมีการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง กระทั่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ความผันผวนของราคาน้ำมันและวิกฤติเศรษฐกิจลุกลามไปทั่วโลก ทำให้ชาติอาระเบียต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจแบบไม่ทันตั้งตัว ขาดแผนการรองรับเพื่อสรรหาแหล่งที่มาของรายได้จากแหล่งอื่น ๆ ทำให้สังคมชาติอาระเบียต้องเผชิญกับปัญหาปากท้องอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน มีการปรับลดงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีการออกมาตรการเพื่อรัดเข็มขัดการใช้จ่ายของประเทศ

ด้วยปัญหาดังกล่าว ทำให้ชาติอาระเบียยุคใหม่ต้องวางนโยบายใหม่ ๆ ที่ทุกคนอาจมองว่าเป็นการก้าวข้ามความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้อำนาจรัฐกับระบบการบริหารจัดการของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทรัพยากรน้ำมัน และเปลี่ยนแปลงรูปแบบเดิม ๆ ผ่านการปฏิรูปประเทศอย่างกล้าหาญโดยเฉพาะการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจที่เคยพึ่งพาแหล่งที่มาของรายได้จากน้ำมันเป็นหลัก เพราะในอนาคตชาติอาระเบียจะเปลี่ยนนโยบายการพึ่งพาทรัพยากรน้ำมันมาสู่การเป็นประเทศผู้ผลิตตามแผนการพัฒนาประเทศ ๒๕๗๓ แม้ว่าจะเป็นเรื่องยากหรือมีความเป็นไปได้น้อย แต่ผู้ปกครองในยุคปัจจุบันกลับมองเรื่องนี้ด้วยความหวัง และเชื่อมั่นว่าหากทุกฝ่ายร่วมมือและถอดบทเรียนสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ย่อมทำให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างแน่นอน ซึ่งผู้ปกครองต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างสังคมในสองมิติ ดังนี้

๑. การจัดระเบียบตลาดแรงงาน

นโยบายการจัดระเบียบตลาดแรงงานภายในประเทศและสร้างการตระหนักรู้ให้สังคมชาติอาระเบียเกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและพฤติกรรมการทำงานแบบใหม่ เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมแรงงานในชาติอาระเบียมีลักษณะสะท้อนความเกียจคร้าน พึ่งพาแรงงานจากภายนอก ขาดความมะนะ ทุ่มเท ไม่แสวงหาหนทางการเพิ่มรายได้ ซึ่งแผนการพัฒนาประเทศ ๒๕๗๓ ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ชัดเจน แม้ว่าหลายฝ่ายจะมองว่าเป็นเพียงจินตนาการและไม่มีใครคาดคิดว่ารัฐบาลชาติอาระเบียจะมีแผนจัดทำโครงการขนาดใหญ่โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดแหล่งรายได้แหล่งใหม่ของประเทศหรือจะมีแผนกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการเปิดตัวโครงการขนาดใหญ่ เพื่อปูทางสู่ธุรกิจท่องเที่ยวแบบเสรีที่มีรูปแบบความบันเทิงเปิดกว้าง และอาจสะท้อนนัยด้านลบต่อมุมมองของนักการศาสนาอันขัดต่อหลักจารีตหรือฉีกกฎความเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางความเป็นประเทศมุสลิมแบบเคร่งครัด

๒. การปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบ

กระบวนการปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบในสังคมชาติอาระเบียมักเกิดเสียงวิจารณ์อย่างมากและกลายเป็นช่องว่างระหว่างชนชั้นภายในสังคมอย่างปฏิเสธไม่ได้ มีการปฏิบัติแบบสองมาตรฐานระหว่างประชาชนทั่วไปและกลุ่มชนชั้นปกครอง ข้าราชการ และนักธุรกิจพยายามกอบโกยผลประโยชน์ของประเทศอย่างเต็มที่ เพราะไม่มีกลไกใด หรือการวางระบบตรวจสอบหรือถ่วงดุลใด ๆ อย่างจริงจัง นับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมาจนถึงปัจจุบันการทุจริตเชิงผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และปิดกั้นความทะเยอทะยานรวมทั้งศักยภาพของประชาชนระดับกลางและล่างในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากสังคมชาติอาระเบียจำกัดคนในระนาบที่อยู่ชนชั้นปกครอง

ข้าราชการ และนักธุรกิจเท่านั้นที่สามารถแสวงหาช่องทางการประสานประโยชน์ระหว่างกัน มีกลุ่มตระกูลราชวงศ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเอื้อผลประโยชน์ให้กันอย่างเปิดเผย แต่ไร่องค์กรหรือกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จนมาถึงยุคใหม่ที่มีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฐานทุจริตตามกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ^๕ ภายใต้การนำของเจ้าชายมูฮัมหมัด บินซัลมาน ในฐานะประธานคณะกรรมการฯ มีอำนาจในการตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบนำไปสู่การจับกุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต โดยล่าสุดมีการเปิดเผยว่ามีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยรวม ๔๙ คน ในจำนวนนี้มีเจ้าชายแห่งราชวงศ์ อาลซาอูด ๑๑ พระองค์ รัฐมนตรีชุดปัจจุบัน ๔ คน และอดีตรัฐมนตรีอีกหลายคน ส่วนที่เหลือเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูง และนักธุรกิจระดับแนวหน้าของประเทศ ทำให้ประชาชนชาวซาอุดีอาระเบียรู้สึกและรับรู้ได้ถึงความเสมอภาค และความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติระหว่างชนชั้นในสังคม

มิติที่ ๓ การปฏิรูปการศึกษา

ระบบการศึกษาและนโยบายการศึกษาของซาอุดีอาระเบียในอดีตมุ่งเน้นและส่งเสริมองค์ความรู้เชิงศาสนา และนิติศาสตร์อิสลามจนส่งผลให้ปริมาณผู้รู้ในแขนงนี้มีจำนวนมากเกินความจำเป็น เมื่อเทียบกับผู้เชี่ยวชาญ วิทยาการแขนงอื่น ๆ เมื่อโครงสร้างทางการศึกษาไม่สมดุลทำให้โครงสร้างทางสังคมขาดแคลนผู้มีทักษะ ในตลาดแรงงาน และมีครูอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปัญหาเรื้อรังของประเทศสำคัญอีกประการหนึ่งคือขาดแคลนแรงงานคนในประเทศ โดยเฉพาะแรงงานสตรีที่อยู่ในกรอบจารีตและวิถีของศาสนาที่เคร่งครัด เช่น ห้ามอยู่ปะปนกับชายอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ห้ามเดินทางออกจากบ้านโดยลำพัง ห้ามแต่งกายในชุดที่ขัดจารีตนอกเคหสถาน ห้ามเสนอความเห็นการมีคู่ครอง ห้ามเปิดบัญชีธนาคาร ห้ามยื่นคำร้องเพื่อขอออกหนังสือเดินทาง ห้ามพบปะสนทนากับชายอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ห้ามใส่น้ำหอมดึงดูดเพศตรงข้าม ห้ามใส่เครื่องประดับที่สะดุดตาในที่สาธารณะ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดการจำกัดขอบเขตตำแหน่งงานของสตรีชาวซาอุดีอาระเบียอย่างชัดเจน เพราะบรรยากาศและวัฒนธรรมไม่เอื้อให้สตรีชาวซาอุดีอาระเบียออกทำงานหรือเป็นเสาหลักของครอบครัวได้

ขณะที่อีกด้านหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาของซาอุดีอาระเบียนับตั้งแต่ทศวรรษที่ ๗๐ เป็นต้นมา พบว่ามีความโดดเด่นอย่างมาก โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพของสังคมด้านการศึกษาด้วยนโยบายเรียนฟรีทั่วประเทศ โดยรัฐแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดแบบไม่เลือกปฏิบัติ ส่งผลให้ชาวซาอุดีอาระเบียจำนวนไม่น้อยสามารถสร้างโอกาสให้แก่ตัวเองในการประกอบอาชีพและมีหน้ามีตาในสังคม โดยส่วนมากอยู่ในระบบของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานด้านความมั่นคง แต่ระยะหลัง ๆ มีการทุจริตเกิดขึ้นอย่างกว้างในระบบการศึกษา ชื่อ-ชายโคเวตาสต์ส่วนผู้เรียน การติดสินบน ยึดโยงกับระบบอุปถัมภ์เพื่อให้บุตรหลานได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงอยู่ในระดับโลก จนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมฐานรากอย่างมาก เพราะการทุจริตที่ขยายตัวเป็นวงกว้างเท่ากับปิดกั้นโอกาสของคนอื่นที่มีความเหมาะสมเช่นกัน เห็นได้จากสัดส่วนทุนรัฐบาลที่จัดสรรให้นักศึกษาชาวซาอุดีอาระเบียได้รับทุนศึกษาต่อในต่างประเทศกระจุกตัวอยู่กับผู้มีอำนาจ ในขณะที่นักศึกษาที่มีศักยภาพอย่างแท้จริงและมีผลการเรียนดีกลับไม่ได้รับโอกาสดังกล่าวอย่างเท่าเทียม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ซาอุดีอาระเบียยุคใหม่จึงต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาและเปลี่ยนโครงสร้างการศึกษาจากรากเหง้าเดิมทั้งระบบ ซึ่งหากติดตามดูหลังจากนี้ ซาอุดีอาระเบียจะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนการสอนใหม่ มีการปรับระบบโครงสร้างการศึกษาในทุกระดับ มีการยกระดับหลักสูตรและสาขาวิชาอันหลากหลาย มีการวางหลักสูตรจำเป็นและปรับการสอนวิชาแขนงต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างคนและแรงงานสายอาชีพ

^๕ คณะกรรมการชุดนี้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ตามความเห็นชอบของพระราชบัญญัติซัลมาน บิน अबดุลอาซิส

เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในอนาคตอันใกล้ พร้อมเปิดกว้างให้นักเรียนนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีและมีศักยภาพด้านการศึกษาเข้าถึงระบบและแหล่งวิชาการแบบไม่จำกัดเหมือนในอดีตที่เคยกระจุกตัวอยู่กับคนบางกลุ่มบางพวกอย่างชัดเจน

มิติที่ ๔ การแบ่งกลุ่มชนชั้นชัดเจน

ชาอูตีอาระเบียนับตั้งแต่มีการก่อตั้งประเทศมาจนถึงปัจจุบัน มีองค์ประกอบเชิงชนชั้นสังคมแบบคลุมเครือไม่ชัดเจน ดรรรชนีการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือระดับการศึกษายังไม่สามารถกำหนดองค์ประกอบเชิงโครงสร้างของสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากโครงสร้างของสังคมชาอูตีอาระเบียตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบ่งบอกให้รู้ได้ถึงนัยของสังคมที่แบ่งออกเป็น ๒ มิติคือ มิติการเมืองหรือชนชั้นปกครอง และมิติแนวคิดหรืออุดมการณ์ผ่านบทบาทของนักการศาสนาที่ทรงอิทธิพลทางความคิด มีอำนาจวินิจฉัยว่าสิ่งนี้หรือการกระทำเช่นนี้ถูกต้องตามหลักซารีอะห์ (นิติศาสตร์อิสลาม) หรือไม่ ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่โครงสร้างของสังคมชาอูตีอาระเบียนับจากช่วงก่อตั้งประเทศมาจนถึงปลายทศวรรษที่ ๗๐ หรือ ๘๐ ยังมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันระหว่างผู้ปกครองกับนักการศาสนาที่ทรงอิทธิพลทางความคิดแบบจารีตและแนวคิดอนุรักษนิยมอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในยุคของพระราชราชาธิบดีซัลมาน บินอับดุลอาซิส อาจมีการจำกัดขอบเขตของโครงสร้างสังคมชาอูตีอาระเบียให้มีความชัดเจนขึ้นโดยสามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. กลุ่มชนชั้นสูง ประกอบด้วย ชนชั้นปกครอง นายทุน นักธุรกิจผู้ถือหุ้นหรือสินทรัพย์ในรัฐวิสาหกิจ และข้าราชการผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการของประเทศ

๒. กลุ่มชนชั้นกลาง ซึ่งถือเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศและมีพลวัตรซับซ้อนเคลื่อนสังคมและการเมืองในประเทศ กลุ่มนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้ถือครองกิจการในรูปแบบมหาชน การเงินการธนาคาร กิจการน้ำมัน ธุรกิจส่งออก นำเข้า ระบบค้าประกัน รวมทั้งกลุ่มข้าราชการในหน่วยงานภาครัฐในตำแหน่งบริหาร

๓. กลุ่มฐานราก ประกอบด้วยกลุ่มเร่ร่อนเบดูอิน ชนอาหรับพื้นเมือง เจ้าหน้าที่รัฐระดับล่าง ซึ่งพบว่ามีจำนวนน้อยมากในช่วงทศวรรษที่ ๗๐-๘๐ ด้วยขณะนั้นประเทศมีรายได้มหาศาลจากน้ำมันส่งผลให้ประชาชนฐานรากได้รับการจัดสรรเงินสวัสดิการของรัฐอย่างเต็มที่ แต่ในระยะหลังกลุ่มนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเผชิญกับผลกระทบจากความผันผวนของราคาน้ำมัน และวิกฤตเศรษฐกิจของโลก ส่งผลให้กลุ่มนี้ต้องปรับตัวเพื่อสร้างโอกาสในการแสวงหาอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต

บทสรุป

ระบบโครงสร้างสังคมชาอูตีอาระเบียเริ่มมีความชัดเจนและกลายเป็นที่รับรู้ได้มากขึ้นหลังมีงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเผยแพร่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวพบว่า สังคมชาอูตีอาระเบียในอนาคตจะเปลี่ยนไปจากอดีตและมีการเผชิญหน้ากันมากขึ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบโครงสร้างของสังคมชาอูตีอาระเบีย ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในประเทศจะมีผลกระทบต่อรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมชาอูตีอาระเบียที่เคยอยู่ในกรอบของศาสนาและจารีตนิยมอย่างเคร่งครัด เนื่องจากชาอูตีอาระเบียยุคใหม่จะปรับเปลี่ยนแบบก้าวกระโดดสู่การผ่อนปรนต่าง ๆ แบบไม่เคยปรากฏมาก่อน

เจ้าชายมุฮัมมัด บินซัลมาน มกุฎราชกุมาร

เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้ ถือเป็นช่วงที่ประชาคมโลกกำลังเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกรณีการปราบปรามจับกุมกลุ่มชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในระนาบของผู้ใช้อำนาจอธิปไตยที่มีพฤติกรรมส่อในทางทุจริตและประพฤติมิชอบภายใต้การนำของเจ้าชายมุฮัมมัด บินซัลมาน มกุฎราชกุมารในฐานะประธานคณะกรรมการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเป็นผู้มีบทบาทในการเปลี่ยนโฉมสังคมซาอุดีอาระเบียอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นับตั้งแต่ขึ้นดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมารพระองค์มีส่วนผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมซาอุดีอาระเบีย ดังนี้

๑. อนุญาตให้สตรีชาวซาอุดีอาระเบียขับรถได้
๒. ตั้งคณะกรรมการสร้างความสุขและการบันเทิง
๓. ลดทอนอำนาจของตำรวจกิจการศาสนา
๔. โครงการก่อสร้างศูนย์กลางท่องเที่ยวและสถานที่ตากอากาศตามมาตรฐานสากล
๕. ลดบทบาทผู้ทรงอิทธิพลทางความคิดในทุกระดับทั้งระดับสายตระกูลในราชวงศ์และชนชั้นปกครองข้าราชการระดับสูง และควบคุมกลุ่มแนวคิดอนุรักษนิยม เคร่งจารีต

ฉะนั้น หากประเมินถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงในซาอุดีอาระเบียที่มุ่งเน้นแนวนโยบายเปิดประเทศและการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ โดยมุ่งหาแหล่งรายได้ใหม่ ๆ ที่ไม่ใช่การพึ่งพาน้ำมันเพียงอย่างเดียวตามแผนพัฒนาประเทศ ๒๕๗๓ ซึ่งได้กำหนดวาระการเปลี่ยนโฉมจากเดิมที่ยึดกรอบของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดสู่การจัดให้มีพื้นที่บันเทิงเรีงรมย์แบบเสรีตามวิถีสากล วางนโยบายให้ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้จากแผนการลงทุนอภิมหาโครงการเปลี่ยนเกะกว่า ๕๐ เกะในทะเลแดง ให้เป็นสถานบันเทิงครบวงจรมีพื้นที่รวมกว่า ๓๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีระบบสันหนนาการเต็มรูปแบบตามมาตรฐานสากลหลุดพ้นกรอบแนวคิดแบบเดิมที่เคยยึดถือมาตลอดภายใต้ข้อจำกัดที่เชื่อมโยงระหว่างศาสนาและการเมือง และความเป็นรัฐมั่งคั่งด้วยการพึ่งพาน้ำมัน **ซึ่งประเทศไทย**อาจใช้โอกาสนี้พลิกวิกฤติเป็นโอกาสและอาจฟื้นความสัมพันธ์กับซาอุดีอาระเบียผ่านการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายในประเทศโดยอาศัยความร่วมมือในมิติต่าง ๆ ดังนี้

๑. ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการบริการ
๒. ธุรกิจสถานบันเทิง โรงภาพยนตร์ สีนค้ำแพชั่น
๓. ธุรกิจด้านการศึกษาและสถาบันอาชีวะ
๔. ธุรกิจก่อสร้างการลงทุนภาคอสังหาริมทรัพย์
๕. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบโลจิสติก

Saudi Arabia's Red Sea Tourism Project
The project will cover an area bigger than Belgium

ภาพพื้นที่การลงทุนด้านการท่องเที่ยวของซาอุดีอาระเบียในหมู่เกาะชายฝั่งทะเลแดง
พื้นที่รวมกว่า ๓๔.๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

บรรณานุกรม

Badawi. A. (2017). “New Saudi Arabia”, Arab Center for Research and Studies, retrieved from <http://www.acrseg.org/print.aspx?40648> (04/11/2017).

CNN, United Arab Emirates (2017). “Custodian of the Covenant did not reach the throne of Saudi Arabia”, retrieved from <https://arabic.cnn.com/middle-east/2017/06/22/saudi-crown-princes>.

Hanna. I. (2017). “Saudi Arabia Reform”, retrieved from <http://www.youm7.com/story/2017/10/3>

Shahine.A & Nereim.V, (2017) “Saudi Arabia Plans a Huge Red Sea Beach Tourism Project”, Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-01/saudi-arabia-unveils-plans-for-mega-red-sea-tourism-project>.

Sunitan, M. (2008). Saudi Arabia: State and Society, Beirut, Lebanon: Arab Research and Publishing.

ภาคผนวก (ก)

ตารางเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองลูกจ้างหญิงในภูมิภาคอ่าวอาหรับ

หัวข้อ ประเทศ	บาห์เรน	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	กาตาร์	เอมิเรตส์	โอมาน
ปีที่ประกาศใช้กฎหมาย	๒๕๕๕	๒๕๕๓	๒๕๔๘	๒๕๔๗	๒๕๒๓	๒๕๔๖
จำนวนมาตรา	๘	๖	๑๓	๖	๖	๗
จำนวนวันลาคลอด	๖๐ วัน	๗๐ วัน	๔ สัปดาห์ก่อน และ ๖ สัปดาห์ ถัดจากวันคลอด	๕๐ วัน ก่อนคลอด + ๓๕ วัน หลังคลอด	๔๕ วัน	๕๐ วัน
จำนวนวันลาป่วยจำเป็น อันมีผลมาจากการคลอด	๑๕ วัน	✓ ตามใบรับรอง แพทย์	✓ ไม่เกิน ๑๘๐ วัน	✓ ไม่เกิน ๖๐ วัน	✓ ไม่เกิน ๑๐๐ วัน	✓ ไม่เกิน ๖ เดือน
การลาเลี้ยงดูบุตรหลัง คลอด หรือให้พักในช่วง เวลางาน	บุตรอายุ ๖ เดือน พักได้ ๒ ช่วงเวลา ครั้งละไม่เกิน ๑ ชั่วโมง /อายุ ๑ ปี พักได้ ๒ ช่วงเวลา ครั้งละ ๓๐ นาที หรือบุตรอายุไม่เกิน ๖ ปี อนุญาตให้ลา คราวเดียว ๖ เดือน หรือแบ่งเป็น ๓ ช่วง (ไม่ได้ค่าจ้าง)	จัดสถานเลี้ยง เด็กเล็กอายุ ต่ำกว่า ๔ เดือน และพักช่วงเวลา งานได้ ๒ ชั่วโมง	พักเลี้ยงดูบุตรได้ ไม่เกิน ๑ ชั่วโมง	อนุญาตให้ มีช่วงเวลา พักเลี้ยงดู บุตรตลอด ๑ ปี	พักได้ ๒ ช่วงเวลา ครั้งละ ๓๐ นาที ตลอด ระยะเวลา ๑๘ เดือน	✗
การลากรณีสามีเสียชีวิต	✗	สตรีมีสิทธิให้ ลาหยุดได้ ๔ เดือน ๑๐วัน/ ศาสนา อื่นให้ลาหยุดได้ ๒๑ วัน (ได้รับ ค่าจ้าง)	๑๕ วัน	✗	✗	✗
มีการจัดเตรียมสถาน เลี้ยงเด็กเล็กก่อนปฐมวัย	✗	✓ กรณีมีเฉพาะ แรงงานหญิง ๕๐ คน หรือมี แรงงานรวมกัน ๒๐๐ คน	✓ จัดเตรียม สถานที่และพี่เลี้ยง กรณีมีบุตรของ พนักงานอายุ น้อยกว่า ๖ ปี และมีจำนวนเกิน ๑๐ คน หรือมี แรงงานหญิง รวมกัน ๕๐ คน	✗	✗	✗

หัวข้อ ประเทศ	บาห์เรน	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	กาตาร์	เอมิเรตส์	โอมาน
ห้ามลูกจ้างหญิงทำงาน ในยามวิกาล	✓	✓ มีกรณียกเว้น	✓	✗	✓ มีกรณี ยกเว้น	✓
ห้ามยกเลิกสัญญาจ้าง ระหว่างลาคลอด	✓	✓	✓	✓	✗	✓
ห้ามทำงานหนักมีผล ต่อสุขภาพ/ศีลธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ไม่เลือกปฏิบัติระหว่าง ชาย-หญิงในการกำหนด ค่าจ้าง	✓	✓	✗	✓	✓	✓

ภาคผนวก (ข)

ตารางสถิติการจัดอันดับประเทศในโลกอาหรับด้านสิทธิสตรีและความเท่าเทียมระหว่างชาย-หญิง

๑. ด้านสิทธิเสรีภาพและความเป็นอยู่ของสตรีในภาพรวม

ประเทศ	อันดับของโลก	หมายเหตุ
บาห์เรน	๘๙	เกณฑ์การวัดและประเมินผลประกอบด้วย - การบังคับใช้กฎหมายและความมั่นคง - เสรีภาพการจัดตั้งองค์กร หน่วยงาน - เสรีภาพการจัดตั้งองค์กรไม่แสวงผลกำไร หรือ NGO - เสรีภาพสื่อ การแสดงออกทางความคิด - เสรีภาพบุคคล - เสรีภาพการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ
คูเวต	๙๗	
โอมาน	๑๑๒	
กาตาร์	๑๑๔	
สหรัฐอเมริกา	๑๑๗	
ซาอุดีอาระเบีย	๑๔๑	

๒. ความเท่าเทียมระหว่างชาย-หญิง

ประเทศ	อันดับของโลก	หมายเหตุ
คูเวต	๑๑๗	เกณฑ์การวัดและประเมินผลจากสัดส่วนการถือหุ้นและการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท
สหรัฐอเมริกา	๑๑๙	
กาตาร์	๑๒๒	
บาห์เรน	๑๒๓	
ซาอุดีอาระเบีย	๑๓๔	

๓. ประเทศที่ดีที่สุดในภูมิภาคอ่าวอาหรับ

หัวข้อ	ประเทศที่ดีที่สุด	หมายเหตุ
สิทธิการเข้าถึงตำแหน่งงานของสตรี	บาห์เรน	อ้างอิงตามสัดส่วนการเทียบรายได้ระหว่างชาย-หญิง
การศึกษาของสตรี	คูเวต	จัดอยู่ในอันดับที่ ๗๗ ของโลกและอันดับ ๑ ของอ่าวอาหรับ
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ซาอุดีอาระเบีย	จัดอยู่ในอันดับที่ ๑๒๑ ของโลกเพราะให้สิทธิสตรีในการลงสมัครรับเลือกตั้งสภาท้องถิ่น

ที่มา: การจัดอันดับเสรีภาพและความเท่าเทียมระหว่างชาย-หญิงของสถาบัน [Cato Institute | Individual Liberty, Free Markets, and Peace](#) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จากทั้งหมด ๑๔๕ ประเทศ

ตารางแสดง ๑๐ อันดับ
 กลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ
 ตามเกณฑ์การวัดช่องว่างและความเท่าเทียมระหว่างชาย-หญิง

 MENA Top 10	
The Global Gender Gap Index	Global rank*
Israel	53
Kuwait	117
United Arab Emirates	119
Qatar	122
Bahrain	123
Tunisia	127
Algeria	128
Mauritania	132
Saudi Arabia	134
Oman	135

Source: The Global Gender Gap Report 2015
 Note: *2015 rank out of 145 countries